Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз • ЕРА, 15 ОКТЯБРЬ, 1981 ШУ. • № 123 (6513). • Мах 2 кеп.

ОКТЯБРА НАКЪАДОЛХАШ

Шоай эттара дезагIа а бочагIа а дола цIей — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 64 шу дуза ди дезде кийчлуш ба советски нах. КПСС XXVI съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяра оарцагIдьннача цар къахьегамен политически хьинар гIйдениача хьале кийчо ю цуина накъбахара. Ерригача производственни коллективаша, къаст-къастача маха тIанйду керда, доккхагIдола социалистически декхараш, дош лу цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера задании хаиал хьалха кхоачашъе.

Укх деношка кепайоазон тIа арадаьнна Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 64 шу дузаш даь КПСС ЦК ТIахьехамаш дегаш гIоздаьнна тIанйцед Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша.

Советски Союза граждапаш! Ленин санна, коммунистически хьисапе даха, болх бе, къовсам лоаттабе Iомале! — тIахьех Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето.

Укх шера планаш а социалистически декхараш а кхоачашдара хьинар ца кхоеш къахьегаш ва республика къахьегамхоша. Нохч-ГIалгIайчен статистически управлене хоам ма барра, промышленни продукцие реализаци яра а дуккагIа доля тайнаш арахецара а нйс бетта план кхоачашъяьй. Къаьстта дика толамаш даьхад Грозненски ра[illegible], Гудермесски медицински инструментий заводиа, Назрановски трикотажни фабрика, Ленина орден енкача «Грознефть» производственни объединене, «Промавтоматика» НПО опытни завода коллективаша, кхычар.

КОЛХОЗИИ, СОВХОЗИЙ БОЛХЛОЙ! ЛАКХЪЕ ЮРТА БОАХАМА ЭФФЕКТИВНОСТЬ!

ДУККАГIА ДАХА ЯЛАТ! ДАС САННА ПАЙДА ЭЦА ЛАЬТТАХ, ТЕХНИКАХ, УДОБРЕНЕЕХ!

ХУРГIОЛЧА ХЬУВКЪАМА УЙЛА А ТЕРКО А МА МОГГА ДУККАГIА Е!

Хесттама хьалеш Iалаьмате чIоагIа эттуи боапаш хиннадале а цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера дIахьалхашлахьа гIа баьнхаб республика юртбоахама къахьегамхоша. 1980—81 шерашка хьайбаш толаме Iангар дахарак а продуктош дукхагIа кийчъярах а КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота еннай Нохч-ГIалгIай АССР-а.

ХIанзалца цIаиниха а да дахкача тайнара дукха — 200 эзар тони илат пачхахьалхкенга дохка дош деинад республика кхаш леладераш. Хьинаре къахьийгад шекара свеклаш, коартолаш лелараша, баьцаараш, тхьамка кхедераша. Укх шера хьамкIаш дика хьувкъаьй Назрановски Грозненски районий къахьегамхоша.

Цхьабакъда, республика кхашка хIанзчул тIехьагIа де дезаш кIезига балхаш дац. Сиха а ца йойтаи а чуийца яха еза хьажкIаш, шекара свеклаш, юкедиса баьцадаараш, коартолаш, кхыйола культураш. Укх гаргтача деношка дIадийна даикха доаи гIураьа дуэ илат.

Гуйре геттара бехктехаме ха я хьайбаш лелараштa. Хьайбаш Iангара доахартдола помещенаш дика кийчъярах, довкъар кхоачаи хилда IалавдIерах тийша да укх шера задании а хьатIадоагIача шера план а кхоачашъяр.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОИ! ХIАРА БАЛХА МОТТИГЕ ЛАКХЪЕ КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ, ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ДИКАЛ!

«ЦхьайтталагIча пятилетка керттера декхар да халкъа боахам тешшаме, тIа-тIа дикагIа дегIбоалабара, Iилма - техническа прогресс езтех экономика дегIаяр интенсивни накъе тIа доаккхилгеи сиhдара, мехка производствени потенциалах кхы а дикагIа пайда эцара, ресурсаш деррига тайпаш массе тайпара кходарен балха дикал тоаярпа лара тIа советски наьха хьал-торо дIахо айяр Iалашделга» аьнпад «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхачалца а СССР экономически социальни дегIаккхулара керттерча лостамаш тIа». Цу декхараша хIара коллективагара дIадех ерригача торонех пайда эцалга, материалий, электроэнерге, металла, бийдаля кхом белга, арахеца продукци ма хулла дикагIа хулийтилга, Iилманех техникаиех карагIдаьннараш производствана юкъехухьилга, къахьегамех технологически дисциплина наьха санна чIоагIъелга.

Укх шера нйс бетта итогаша хьахьоах республика къахьегамхой цу даькъе хIанзчул тIехьагIа дукха хIама де дезилга. Масала, кIезига ях тIехьяоса, во продукци арахеца предприятеш. Царех а Грозненски кога гIирс бу фабрика, дулха комбинат, текстильно-галантерейни производствени объединени, Грозненски кондитерски фабрика, «Металлист» яха завод, моттигерча промышленноста министерства химически завод, кхыйола коллективаш.

Парте Центральни Комитето керда толамаш дахара тIахьех халкъа боахама специалисташ, советски Iилмахой, идеологически фронта болхлой, литературан искусствах деятелиш, халкъа образовани болхлой, тIемех къахьегамех ветеранаш, кхыбараш.

ДАЬКЪАЛА ХИЙЛА МАШАР БЕЗАШ ЙОЛА СОВЕТСКИ СОЮЗА АРАХЬАРА ЛЕНИНСКИ ПОЛИТИКА!

КХОАЧАШ ХИЙЛА КПСС XXVI СЪЕЗДО ОТТАЯЬ 80-ЧА ШЕРИЙ МАШАРА ПРОГРАММА!

Дог-уйла цIена йолча вдамаша къовбал а ю, чIоагIа хьал а лоац вай пачхахьалхено чакхйоаха арахьара ленински политика. США парте латтача империалистически гIозараша тIатувса ядерни тIема пхерам дIабахкха, дунен тIара кхохкам кIаьдбелга кIоаргле, нейтронни а дукха нах хIаланбеш доза кхы тайпа а гера цIендаь юкъера дIадаккха, дунен тIа машар оттабе гIерт вай мохк. Цо деррига а ду дунен тIара коммунисташ кхотабара, социалистически мехкий, дунен халкъашта юкъерча пролетариата, къамий - кортамукъаьлен болама цхьоагIо чIоагIъяра.

ВЕЖАРИ МОАРШАЛ ДА, СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ ХАЛКЪАШКА!

ДАЬКЪАЛА ХИЙЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СОДРУЖЕСТВА МЕХКИЙ ЦХЬОАГIОИ КХОТАДАЛАРИ, СОЦИАЛИЗМАНА КАРАГIДАЬННАРАШ ЧIОАГIДЕ ЛАЬРХIА ЦАР ШЕКО ЙОАЦА УЙЛА!

Коммунистически партена гонахьа айхха кхотебенна а болаш Сийлахь-боккхача Октябра цIейна вакъаболх советски нах. Коммунистически партеца цхьоагIо хилярах, цо кулгалдеш хиларах латт советски халкъа низ.

ХОАСТАМ ХИЛБА СОВЕТСКИ ХАЛКЪА — КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕШ ДОАЛЛАЧОА, МАШАРА ТIЕХЬА ЛЕРРАГIА КЪОВСМ ЛОАТТАБЕЧОА!

ЛЕНИНА БАЙРАКХА КIАЛ, КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ КУЛГАЛЦА — ДIАХЬАЛХАШКАХЬА АХА, КОММУНИЗМА КОТАЛОНГА!

ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНИ

Самардяйнахьа, 13 октябре, КПСС обкома политически сердалош ЦIагIа Нохч-ГIалгIай областной партийни организаце актива собрани хилар. «Нохч-ГIалгIай АССР хьаяь 60 шу дизаран Нохч-ГIалгIайче шиъ лоIамагIа Россе юкъеяха 200 шу дизаран баха ма боаггIара пакъзбяхара областной партийни организацена хьалхашка латтача декхарех» яха доклад йир КПСС ЦК члена, парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **А. В. Власова.**

Доклад ювпаш къамаьлаш дир парте Грозненска горкома секретара **Л. П. Белоглазовас,** НГIАССР яздархой Союза правлене председатела **Р. С. Ахматовас,** «Знанне» общества республикански организаце правлене председатела, Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхахьалхкен университета профессора, исторически Iилмай доктора **В. Б. Виноградова,** парте Наьсарен райкома хьалхарча секретара **А. А. Мякиева,** Надтеречни района «Верхненаурский» совхоза тракториста **Я. Хадиева,** парте Ленински райкома хьалхарча секретара **П. Н. Громова,** НГIАССР Министрий Совета председатела заместитела **Т. У. Махмудхаджиевас,** парте ветераний Грозненски городской совета председатель, исторически Iилмай кандидата **В. И. Фильхина,** ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **Г. Х. Эльмурзаева.**

Дийцача деша хьакъехьа партийни актива собране резолюци тIанийцар. НГIАССР хьаяь 60 шу дизара а Нохч-ГIалгIайче шиъ лоIамагIа Россех дIакхийтта 200 шу дизара а цIейшта накъадахара кийчо яран уж чакхдахаран йолча организационно-политически мероприятей план чIоагIйир.

Актива собране социалистически яхье котбаьнарвшта совгIаташ дIаделар. Гулбенначар чIоагIа тIоараш тохаш, РСФСР юрта боахама министра заместитела **Н. А. Поспелова** КПСС обкома хьалхарча секретарага А. В. Власовга дIаелар 1980 — 81 шерашка хьайбаш дика Iангара дахарах, хьайбай продукташ йоахилгеи йохкадгеи алсамдаккхарах Нохч-ГIалгIай АССР-а хьожаь хиина КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота.

Цул тIехьагIа карарча шера нйс бетта итогех социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхача республика Старопромысловски Шелковскойи районий викалашта дIаслар КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракхаш.

ХЬАЙБАЙ ФЕРМАШКА

Республика юрта боахама фермашкара къахьегамхой хьайбай продукци дохкарен йоккхарен планашн декхарашн кхоачашдара хьинаре балхаш деш ба.

Укх шера нйс бетта даьккха дулх соахка цу юкъа даьккхачунна нийсдича 16 процент дукхагIа да, шура — 7, фуаш — 11, тха — 3 процент.

Шура эггара дукхагIа алсамъяьккхай Надтеречни района боахамаша — 23 процент, Ачхой - Мартановски — 8, Шелковской — 9 процент.

Цу юкъа республике хIара Iаттагара 1881 килограмм шура яьккхай, из соахка яьккхачул 114 килограмм дукхагIа я. Эггара дукхагIа тIатехай шура Шелковской района боахамашка — 210 килограмм, Наурски — 110, Надтеречни — 33 килограмм. ХIаьта хIара Iаттагара Шелковской районе 2193 килограмм шура яьккхай, Наурски — 2046.

Республика дукхача фермашка кIезига шуре йоаних. Ачхой - Мартановски района боахамашка яьккхар 1441 килограмм мара яц, Малгобекски — 1510 килограмм.

Укх шера хIара котама тIехьара соахкарчул дикъ фуъ кIезигагIа гулдаьд.

ЯХЬЕ БАЬННАРИЙ ГIУЛАКХАШ

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 64 шу дузача денга кхачалехьа цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план толамца кхоачашъяра доккхий декхараш тIаийцад «Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски опытно-экспериментальни завода бIаьш болча болхлоша, дукхача бригадаша. Шоаш лення дош дизза кхоачашдара шерре социалистически яхь йоаржаьча цар пхоай тороехи кхоачамехи бIазз пайда а нйбеш, керда производствени толамашка кхувл заводи коллектив. Дерригача технико-экономически хьоккамий нйс бетта план дикка тIехкхоачашъяьй цо. Пачхахьалхкен планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай 71 эзар сом мах бола валови продукци, заданел совгIа арахийцай 52 эзар сома маьха валови продукци.

Дика ма йолаш къахьийгай завода болхлоша укх шера технико-экономически хьоккамаш тоадара даькъе а. Ши процент гаргга тIехкхоачашъяьй, къахьегама овсарле лакхъяра нйс бетта план. Дукхьал из лакхъяра чотах хьаьй планал совгIа ара мел хийца продукци. Заданел совгIа продукци арахецарах, эIамигчул а доккхачул а кхом барах, арахецача продукцета дIабода мах лохбарах укх шера пачхахьалхкена пайда бара заданн 105,4 процент кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа баь пайда 34 эзар сом да.

Завода цехашта, участкашта юкъе яьржача социалистически яхье укх шера хадданза хьалха латташ хьинаргIа Кучеренко Василий Ивановича кулгалдеча электронно-монтажни цеха коллектив. ХIаналехьа дукха хIама ца эшшаш итт бетта план кхоачашъяьй цо.

Б. КОСТОЕВ.

Дуга—планал совгIа

Укх шере 1530 гектара тIа дуга хьалкхедаьд «Гудермесский» совхоза кхеш леладераша. Цох 6 октябрь хьатIаотташ 1538 гектари тIара дар чуйийца даьиад. Шоашта юкъе социалистически яхь а йоаржаь хьинар ца кхоеш къахьийгад комбайнераша, шофераша, жаткаш тIа багIача механизатораша, берригача болхлоша. ПланагIа дIадала дезар 3300 тони долаш пачхахьалкхена дIаденнад 3379 тони дуга, хIаьта деррига цар дIадала лерхI 3700 тони.

Совхоза болхлой къахьегамах доккха беркат даьнна. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера дика хьалкхедаьд дуга. ПланагIа даккха дезар 35 центнер йолаш хIара гектара тIара 38,5 центнер а йоаккхаш чуийцад из. Кхо бригада я совхозо дуга лерадеш. Къаьстта дика хьийгад из Хамидов Вахас кулгалдеча бригаде. Ялх бIаь гаргга гектара тIара дугга чуийцад хIара гектара тIара 43 центнер а йоаккхаш.

Тхьаь пхиъ комбайн, тхьаьх грузовик, массехк тракторийн лафет, кхыйола техника юкъе йола йоккха механизированни отряд яьлай ишатовций хьисане дуга чуэцаш. Комбайнерашта юкъе къаьстта дика болх баьб Шамурзаеа Имамен Самаев Iаддалхаладен. НормагIа дийнахьа арде дезар нйс тони долаш ткъаь итт тоннага дIакхоачаш дуга яьрдад царех хIаране. 26 — 27 тони дуга яьрдад хIара дийнахьа Талхигов Iаддал-Хьамида а. Хьинар ца кходеш къахьийгад жаткаш тIа баьгIача механизатораша Эльмурзаев Салмана, Валиев Харвана, Темаев Абос. НормагIа хьакха дезар 4 гектар йолаш хIара дийнахьа итт-итт гектара тIара дуга хьекха Iадилад царех хIаране. Царел тIехьа ца буссаш къахьийгад шофераша а. ПланагIа 24 тони хьатIада делаш хIара дийнахьа 45—50 тони дуга хьатIакхьаьд центральни хьатта шоай грузовикаща шофераша Яхьяхаджиев Султана, Тохабаев Iайдас, Бачаев Нурадс, Мациев Макала, кхыбараша.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: «Гудермесский» совхоза дикагIвола механизатор Эльмурзаев Салман.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХЬАЛХАЛАТТАЧА УСТАНОВКЕ

Пятилетка хьалхарча шера хьинаре къахьегаш хьайоагIа В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдаккхача завода № 8 йолча установка коллектив. БIаьш эзараш сомий маьха продукци планал совгIа хьаяьй цо укх шера.

ТIехь-тIехьагIа къахьегама овсарле лакхъеш Сийлахь-боккха Октябра 64 шу дизара дикача совгIатащца накъбаха кийчлуш яхье массаза хьалха латташ ба установка операторащ Колесникова Алла, Яковлева Вера, Мадалова Ася, кхыбараш.

Дика къахьег энергетикаша

Сийлахь-боккхача Октябра 64 шу дузача цIейна сийлевна накъабоагIа Аргунера № 4 йолча электростанце беррига болхлой. ЙоахаленI электрически энерги яккхара нйс бетта план хавал хьалха кхоачаш а я, планал совгIа 497 киловатт-сахьат электроэнергин 1463 гигакалори йоахала энерги кийчъяьй энергетикаша. Из толам баккха вIашгIехьаьннад технологически режим теха ца еш оборудованеста болх байтарах. Дукха ха йоаццаш шоай предприяте 20 шу дуза цIей дездир энергетикаша. Аргуна вах баха массехк промышленни комплекса предприятешн хаддавза Iалашъю электростанце йоахалцен электроэнергецен.

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизах шерра яхь яьржай коллективе. Хьалхалаттарех ба укхаза - «РСФСР сийлен энергетикая цIи лелаеш вола слесарь А. Юсупов, «Знак Почета» орден лелаю Р. Умханов, электрослесараш-прибористаш Ш. Дудагов, В. Хамзатханов, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

Районашa, колхозашa, совхозашa, фермашa, бригадашa хьайбай продукташ дукхагIа кхоам кийчъяран тIехьа лелаьча республикански социалистически яхье а хьайбай боахама болхлоша шоашой профессех лелаьча яхье а 1981 шера нйс бетта итогашка хьежай КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком.

Котъаьннаргаш а лаьрхIа республикански газета тIарча Сийлен уга тIа яьхай:

Районаш:

ШЕЛКОВСКОЙ,

яхье хьалхара моттиг а хьожаеш КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх еннай;

НАЗРАНОВСКИ,

социалистически яхье шоллагIа моттиг хьоннаьй района;

АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ

социалистически яхье кхоалагIа моттиг хьоннаьй района.

Боахамаш:

Шелковской района «Червленский» колхоз;
Назрановски района «40 лет Октября» яха совхоз;
Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоз;
Грозненски района «Грозненский молочный» совхоз;
Ачхой-Мартановски района «Ачхой-Мартановский» птицефабрика;
Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз;
Шелковской района «Коминтерн» колхоз.

Фермаши бригадаши:

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма;

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза № 2 йола шурий ферма;

Шелковской района «Коминтерн» колхоза шурий ферма;

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза шурий ферма;

Грозненски района «40 лет Октября» яхача совхоза шурий ферма;

Шалински района «Московский» совхоза шурий ферма;

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза ма Iуй бригада (вохкагIвола ма Iу Хамидов Э.);

Шелковской района «Шелковский» племзаводе ма Iуй бригада (вохкагIвола ма Iу Эсмухамбетов Н.);

Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза хьайбай ферма;

Ножай-Юртовски района Жданова цIерагIча колхоза хьайбай ферма.

Производстве хьалхалаттараш:

шоай отраслех эггара толамагIа хьиканаш даьхараш:

Ахмадинова Э. — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза доярка;

Газалиев Г. — Ножай-Юртовски района Жданова цIерагIча колхоза скотник;

Хасиев Д. — Шалински района «Московский» совхоза скотник;

Эзиева Н. — Советски района XX партсъезда цIерагIча колхоза Iаьсий лелавер;

Мусхаджиева А. — Шалински района «Зори Кавказа» яхача совхоза Iаьсий лелавер;

Хамидов Э. — Наурски района Ленина цIерагIча колхоза вохкагIвола ма Iу;

Сергеева Н. — Грозненски района «Грозненский молочный» совхоза хьаккарч лелавер;

Саватеева Р. — Шалински района «Шалинский» совхоза хьаккарч кхоабар;

Зингиева Л. — Ачхой-Мартановски района «Ачхой-Мартановская» яхача птицефабрика кIорнгаш лелавер;

Абдулазиева П. — Грозненски района «Старо-Юртовская» яхача птицефабрика кха тIара оалхазараш лелавер.

Профессех йола республикански яхье успеш толаме кхоачашъяь бIаь совгIа болало: доаркаш, скотникаш, Iаьсий лелавераш, хьаккарч лелавераш, ма Iуй, кха тIера оалхазараш лелавераш котбаьннаргаш лаьрхIаб.

НОВ. А. Ч. ОСМАЕВНА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА
СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН
ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Дукхача шерашка партийни боахамен организашка беркате болх барахи ваьча дийнахьа дена 60 шу дизарца дуззаденнен Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Осмаев** Ахмед Чадаевича — Нохч-ГIалгIай АССР хьун боахама министра.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1981 шу, 10 октябрь.

ПАРТЕ ВЕТЕРАНАШТА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА
СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН
ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча беркате болх барах Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Афанасьева Дмитрий Ивановича — 1918 шера денз КПСС члена, пенсионера.

Жукова Константин Иосифовича — 1925 шера денз КПСС члена, пенсионера.

Кузина Прокофий Денисовича — 1920 шера денз КПСС члена, союзни лоархIам бола персональни пенсионера.

Музалиева Михаил Лаврентьевича — 1917 шера денз КПСС члена, пенсионера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1981 шу, 10 октябрь.

Парторганизацешка — отчеташи хоржамаши

Къахьегама овсарле лакхъе

«Сельхозтехника» Шелковской районни объединене хиннача отчетно - хоржамий партийни собрание доклад йир партбюро секретара Т. Н. Ивановас. Партбюрос отчет еча юкъагlа даьр, данза дисар дар коммунисташа дийцар. Керттерча даькъе массане а теркам тlеахийтар дар къахьегама овсарле лакхъелла.

Иштта, собране белгалдаьккхар, «Сельхозтехника» ихы цхьаьккха а лоархlаме гlулакх делга: юрта боахаме керда техника юкъейоалаелга. Из дехкарийла я lилманеи практиканеи карагlдаьннар юкъе а ихувлаш, къахьегама овсарле лакхъе, механизаторий лакха технически культура хулга lалаще.

Специалисташкара дlадехар, коммунисташкара санна, лакха боарам болаш да. Собране бехи баьккхар керттерча инженерах В. А. Займенцевах. Из декхарийла ва технически даькъе ерригача коллективо беча балха лостам тела. Цхьабаьнда, йолча торонашка хьежна укхаза церех пайда эцац. «Сельхозтехника» районни объединене ремонтно - механически мастерской мугlарерча моллагlча колхозе йолчул вхы дикагlа яц. Эшаш а ца эшаш а йолча хlамаех хьалийзай помещени, укхаза латта оборудовани тишъеннай, керда технологи юкъейоалаяьяц.

Карара шу дlадолалуш районни объединене болх беш яр къахьегам а производствана кулгалдолга а lилман ларда тlа вlаштlехьлаккхара йолча Центра Нохч - Гlалгlай филиала специалистий группа. Анализаши расчеташи а яь, болх тоабара цар рекомендацеш елар. Цхьабаьнда, царех пайда эцанзар. кхоачамбоацараш хьалха шоаш хиннача бесса дисар.

Экономика а технически прогресса а дешаш къестадеш хинваяц партийни организаци, аьнна белгалдаьккхар собране къамела даьча коммунисташа. Коммунист Ю. Юнуев керте латтача технически гlулакх деча станце 8 бетта план кхоачашъяьяц. Хилаза яргlоаца оперативни диспетчерски служба яц станце. Юртбоахама машинаш тоае эша оттявлаши узлаши шоай ханнахьа колхозашка дlакхачийтац. Трактораша технически гlулакх дара уттаньча графикашка эсала хьож.

Кхы дикагlа болх беш яц специалиста А. Бычкова кулгалду линейно - монтажни участок а. Укхаза болх беча наьха вlаштlехьдаланзар, даггара тохабелла а, колхозашкарча шурий - товарни фермашка холодильни установкаш дlаоттае.

«Сельхозтехнике» халагlа йола участок лоархlаш я автопарк. Автомобилех пайда эцара коэффициент 0,45 мара дlакхачац укхаза. Коллективе лерттlа бац кхетама болх, дукха я прогулаш, кадраш каст-каста хувцалу. Болх товбелга доаггlача бесса хьадийхадац партбюрос коллектива кулгалхочунгара коммунистагара Н. Плетневгара.

Партийни организаце хедданза ший теркама кlал лоаттабаьбац халкъа тlахьожама, коллективай советий, комсомольски организаце болх. Иштта эсала болх беш хиннай ховкъостий судаш, профилактика совет. Шоай хан ханнахьа арадийнладац певзагетащ. Отчетно - хоржамий партийни собране зоха мах бир цар балха.

Белгалдаьха кхоачамбоацараш дlадахара тlалеста соцам тlайийцар коммунисташа.

Е. ФАРНИЕВА.

КАЛУЖСКИ ОБЛАСТЬ. Юртбоахама хьайбай физиологе, биохиме, доакъара Ерригсоюзни lилма-тохкама институт Советски Союзе промышленни хьисапе хьайбаш лелабелга дегlадовладарен цу постамагlа долча lилман балхашта координаци ярен биологически лардаш кийчъеш йола лоархlаме тохкамен методически центр я.

Институте болх беш я дика кийчъяь 17 лаборатори, цун да Московски, Белгородски, Калужски областашка, Марийски АССР опытни боахамаш, опорни пункташ, хlаьта иштта Кургане физиологе отдел а.

lилмахой рекомендацеш шерра юкъе кхувл производственни практикана. Алхха чакхъяьначa пятилеткагlа уж балха юкъе кхувларах бьнна экономически пайда 130 миллион сом ба.

СУРТА ТlА: lилман болхлой ветеринарни lилмай кандидат А. И. Манухинаа (аьрдехьара яр) биологически lилмай кандидат Г. И. Хрусталева лабораторе ба.

С. БЕЛЯВЕ сурт. ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЙ ХЬЕХАМЧА

Хlаьачул ворхl шу хьалха бархl класс чакхъяьккхар Ингашева Маймут Умциевнас. Дlахо сайрийнарча школе деша а дешаш, миччахьа яха а цхьаннахьа балха яхача бакъахьа я со аьнна дагадехар сош, яхаш дувц Маймута. Текстильно-галантерейни производственни объединене балха ихар со.

Маха баккха lомалуш хьалхарча юхьигах тега цунга тезар дукха хала йоаца хlамаш: болхлой кулгайоаккорташ, тlоллаш, халаташ, салфеткаш. Хlамаш тегара йоккха опыт йолча болхлоша новкъостал а деш, сиха lомаелар из маха баккха.

Хlамаш тегача мотористка болх lомабе шийна новкъостал даьча мастера Газанина Нинайна тахан а тlехьа чlоагlа баркал яхаш я Маймут.

Хlанз текстильно-галантерейни производственни объединене керттерча предприяте Маймутал дикагlа лоархlаш цхьаьккха боллало яц. Цхьаьнха смена дlалхайтад по цlаlн ахи норма кхоачаш ца еш. Овсарле къахьегарал совгlа, ше тегача хlамашта юкъе брак нийсъялийтац Маймута. Цулухьа ОТК болхлой тlахьожам боацаш, цкъа дlаелча юха ца ерзаеш дlайохийт цун продукци. Цулухьа, Ингашевана сиьай йиъалгlйоза раарял. Из укхаза эггара лакхагlа лоархlаш я. Цун къахьегама толамаш белгал а доахаш дукха совгlата и тийннад Маймута.

Укхаза къахьегаш йолча ворхl шера массеха балха говзал караерзаяьй. Шиъ опыт. дикагlйола балха методаш дог рaьза а долаш дlайовзийташ бола хlамаш тега говзанчаш итташ ба укхаза. Царех ба хlамаш тега мотористкаш Таймусханова Нура, Мутаева Хаита, Махмудова Мария, кхьбераш. Шоай хьехамчас санна хьинаре къахьег цар.

Коммунистически къахьегама ударник Ингашева Маймут цхьайттаlагlча пятилетка хьалхарча шера задании Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 64 шу дузача дента кхачалехьа кхоачашъе дош даннарех я. Хlанзле чакхдаьккхад цо из — кхоачашъяьй шера задани.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

БlУБЕННА ДlАХЬАЛХАШКАХЬА УХ

1981 шера ийс бетта республика промышленносто пачхахьалкхен план кхоачашъяра итогех

КПСС XXVI съезда решенеш кхоачаш а еш цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера план хана хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь, йоаржаьча Нохч - Гlалгlай АССР индустре болхлоша толамца кхоачашъяьй продукци маьхала ма хаарен дукхагlйоца наделеш хьаярен 1981 шера ийс бетта план.

Продукци маьхала юкхара 1981 шера ийс бетта план бlарча республика хьийнцача кхоачашъяьй 100,7 процент, цу даькъе республика Министрий Совета чуйоагlача промышленносто — 104 процент.

Промышленноста къаьст-къастача доакъошка товарни продукци арахецар 1980 шера ийс бетта хиннача кийсарча дукхагlа хинна укх боараме:

газови промышленность	— 1 процент.
Машинаш яра металлообработка	— 3,2 процент.
хьуни хьу чакхйоахен промышленность	— 9,6 процент.
дlйта промышленность	— 5,0 процент.
кхачан промышленность	— 7,2 процент.

Производственни объединенешкеи предприятешкеи гlолла продукци маьхала яккхара план кхоачашъяри товарни продукци дегlаахара темпаш хьахьонх укх даннеша.

	1981 шера ийс бетта план кхоачашъяра процент	1981 шера 9 бутт 1980 шера ийс беттанца процентца
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	100,4	95
Ленина ордел лелаю «Грознефть» производственни объединени	101	98
«Севкавнефтегазпереработка» яха производственни объединени	102	101
Карабулакски химически реагентий завод	103	102
«Красный молот» завод	101	105
«Промавтоматика» НПО опытни завод	102	108
Гl Ахриева цlерагl йола «Электроинструмент» завод	100,8	108
«Трансмаш» завод	100,8	100,0
«Нефтехимзапчасть» завод	100,5	103
Грозненски радиотехнически завод	108	114
Гудермесски медииструментий завод	103	105
Грозненски ремонтно - механически завод	101	108
«Союзавтоматстрой» ВНПО опытно - экспериментальни завод	109	103
«Грозэнерго» яха районни энергетически управлени	100,8	84
Хьуи боахама министерство	100,4	100,1
Цементни завод	68	89
Грозненски аьшкабетона конструкцей завод	100,4	97
«Чечингсельстрой» треста аьшкабетона конструкцей завод	102	85
Назрановски трикотажни фабрика	106	127
Швейни производственни объединени	101	105
Грозненски кога гlирс бу фабрика	96	96
Ацетонови завод	82	90
«Плодоовощхоз» производственни объединени	101	97
Грозненски дулха комбинат	100,2	113
Шурий промышленноста Нохч-Гlалгlай производственни объединени	103	104
«Чеченингушвино» производственни объединени	103	118
«Чеченингушстройматериалы» производственни объединени	100,7	[illegible]
Кхачан промышленноста министерство	106	94
Моттигерча промышленноста министерство	104	105
«Пищемаш» завод	104	105
Электромеханически завод	87	80
«Терек» яха Нохч - Гlалгlай мебельно - хьуи хlамаш ю производственни объединени	102	102
Гlишлон материалийн гlишлон индустрен Аргунски комбинат	[illegible]	99,7
Рудай йоаца гlишлон материалаш йоахен чакхйоахен Карабулакски завод	102	111
«Чечингушводстрой» гlишлон еча управлене «Аргунски» аьшкабетона изделей завод	104	94
«Чечингушводстрой» гlишлон еча управлене ремонтно-механически мастерской	[illegible]	98
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	99,4	108

Республика промышленни предприятешка балхаш деш за юкъарча производства эффективность лакхъяра, берригача балха дикал айяра.

Промышленни продукце керттера тайпаш хьадар хьахьонх укх даннеша:

	1981 шера ийс бетта хьалх продукци	1981 шера 9 бутт 1980 шера 9 беттанца процентца
Электроэнерги — млн. киловатт-сахьат	2090	96
Газ — млн. кубически метр	1863	95
Мехкдаьтта аппаратура — млн. сом	8,3	86
Насосаш —	606	84
Хица тlоахаш лелхийта агрегаташ	114	131
Скважинаш цементирови агрегаташ	535	100,7
Тракторийн прицепаш — эзар	10,0	89,0
Трансформаторийн подстанцеш	1032	80
Электрофотографически аппараташ	1858	99,7
Электрически инструмент — эзар	173	97
Етта кирпичаш (колхозаша яьр йоацаш) — млн.	129,6	95
Кlир — эзар тонн	32,4	100,3
Гипс (алебастр) — эзар тонн	7,7	113
Вlашагlхетта аьшкабетона конструкцеши изделеши — эзар кубически метр	156	101
Цемент — эзар тонн	297	98
Хьу ийчъяр (колхозаша ийчъяр йоацаш) — эзар кубически метр	59	97
Цу даькъе херх хьекха хьу — эзар кубически метр	35	90
Яьккха ардаих (колхозаша яьккхар йоацаш) — эзар кубически метр	25	96
Хьун гамех яь плиташ — эзар кубически метр	36,4	90
Фаттан хьекха фанера — млн. квадратни метр	5,5	102
Тlеханахьа духкаду пазата баракъаш — эзар	271	115
Чухьнахьа духкаду пазата баракъаш — млн.	3,8	114
Швейни изделеш — млн. сом	41,1	98
Тезата кога гlирс — эзар нар	1369	94
Дулх (промышленни хьисапе даьккхар) — эзар тонн	9,1	107
Колбасни изделеш — эзар тонн	4,3	116
Пачхьалкхен ресурсай бийлалах даьккха мехкдаьтта — тонн	842	99,0
Мерзача шурий продукци — эзар тонн	48,7	109
Нахчаш, пачхьалкхен ресурсай бийлалах яьккха же вахча а тlехьа лаьрхlача — эзар тонн	1,6	106
Кондитерски изделеш — эзар тонн	8,7	108
Маьхи мийха - булочни изделеш — эзар тонн	54	95
Макаронни изделеш — эзар тонн	3,4	90
Пачхьалкхен ресурсех даькха ганарий даьтта — эзар тонн	4,6	78
Консерваш (колхозаша яьраш йоацаш) — млн. условни банки	105,4	120
Ний — эзар дал	749	115
Аьшка хьегlаш — тонн	116	63
Аьшка маьргеш — эзар	18,7	104
Шарикови авторучкаш — млн.	5,5	103
Бытовой химе товараш — млн. сом	6,8	108
Мебель — млн. сом	22,1	103

Продукци маьхала яккхара юкъара план кхоачашъяьяле а, электрически инструменташ, хьу, ардаих, етта кирпичаш, вlашагlхетта аьшкабетона конструкцеши изделеши, цемент, тlеханахьа духкаду пазата баракъаш, чухьнахьа духкаду пазата баракъаш, швейни изделеш, кога гlирс, дулх, колбасни изделеш, консерваш, кондитерски изделеш арахецара ийс бетта план кхоачашъяьяц.

Культурно - бытовой гlулакхаштен ков-картех эша товараш арахецара план 102 процент кхоачашъяьй 1980 шера ийс бетта арахийцарел 7 процент дукхагlа арахийцад уж товараш.

Цхьайолча предприятешка арахеца продукци хlаьа а тlехьа во я. Царех я Грозненски кога гlирс беча, Назрановски трикотажни фабрикашца, Грозненски кондитерски фабрике, дулх доаккхача комбинате, текстильно-галантерейни производственни объединене арахеца продукци.

Республика ерригa промышленность хьанийцача къахьегама овсарле лакхъяра задани 100,3 процент кхоачашъяьй, Къахьегама овсарле лакхъяра задани тlехкхоачашъяьй «Севкавнефтегазпереработка» объединене, «Красный молот», «Трансмаш» яхача заводий, Шалински Ачхой-Мартановски мехлесхозий, моттигерча промышленноста министерстванa чуйоагlача «Металлист» яхачен химически заводий коллективаша, кхычар.

Нормативно - цlена продукци арахецаш баьча балха бе боагlа мах а беш, кердача хьалашка яьхча предприятешка къахьегама овсарле лакхъяра укх шера ийс бетта план кхоачашъяьй укх тайпара:

	1981 шера 9 бетта план кхоачашъяра процент	1981 шера 9 бутт 1980 шера 9 беттанца процентца
«Оргтехника» производственни объединене «Электроприбор» завод	100,3	104
«Оргтехника» ПО «Электроприбор» завод	100,2	104
«Пищемаш» завод	104	108
Электромеханически завод	88	84
«Терек» яха Нохч-Гlалгlай мебельно-хьуи хlамаш ю производственни объединени	101	100,9
Гlишлон материалийн гlишлон индустрен Аргунски комбинат	88	102
Рудай йоаца гlишлон материалаш йоахен чакхйоахен Карабулакски завод	116	123
«Чечингушводстрой» гlишлон еча управлене Аргунски аьшкабетона изделей завод	107	102
«Чечингушводстрой» гlишлон еча управлене ремонтно-механически мастерской	90	95
«Автоспецоборудование» яха опытно - экспериментальни завод	99,0	128

КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцамга хьекъа республике кердача хьалашка а яьха болх бе йолаеннай 9 предприяти.

Нормативно - цlена продукци арахецара 1981 шера ийс бетта план цар кхоачашъяьй:

Цхьабакъда, къахьегама овсарле совхьа укх хана хиначул лохьяьй «Союзавтоматстрой» ВНПО опытно-экспериментальни завода, электромеханически завода, Нохч-Гlалгlай карьероуправлене, Грозненски кога гlирс беча фабрика, «Плодоовощхоз» производственни объединене, Ацетонови завода, Нохч - Гlалгlай гlишлошъеча управленена чуйоагlача Грозненски аьшкабетона конструкцей завода, макаронни фабрике, «Ачалуки» яхача минеральни хий доаккхача завода, «Чечингушводстрой» гlишлош еча управлене ремонтно - механически мастерской коллективаша.

Республика заводашкеи фабрикашкеи кара а ерзаь арахеца йолаьй кердача тайпах продукци.

«Промавтоматика» НПО опытни заводе керда арахеца йолаьй магистральни газопровода лаьрхlа йола «ТМ-120-3» яха телемеханика устройство. Цу заводе СССР-е эггара хьалха караерзаьй «УВТК-100» яхача трубопроводий транспортана йолаш йола АСУ-на лаьрхlа телеавтоматически устройства комплекс. «Союзавтоматстрой» ВНПО опытно - экспериментальни заводе керда арахеца йолаяь «ПУ-1» яха питающи устройство. Грозненски экспериментально - механически заводе арахеца йолаьй наькъашта текущи ремонт еш йола машин, асфальтобетонни наькъий покрытешта обработка ю агрегаташ.

Цхьабакъда, керда техникеи дикагlйола технологи производствана юкъейоалаяра оттаь хинна халкъбоахама планаш кхоачашъяьяц яхачан промышленноста министерства предприятей. «Чечингушстройматериалы» производственни объединене, ялата продукгlай Нохч-Гlалгlай производственни управлене коллективаша.

Бийдал, материалаш, доагор, энерги кхоара тlадерзадаь балхаш даьд производственни объединенешкеи предприятешкеи.

Из иштта дале а, цхьайолча коллективаша доагlачул дукхагlа дlадахийтад арахецача продукцега. Царех я «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, цементни завода, Нохч - Гlалгlай гlишлошъеча управленена чуйоагlача Грозненски аьшкабетона конструкцей завода, рудай йоаца гlишлон материалаш йоахачеи чакхйоахачеи Карабулакски завода, «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни завода, ацетонови завода коллективаш.

Социалистически яхье яьнначa производственни объединенешкеи предприятешкеи коллективаша керда тоъонаш лех цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера планаш заданеш хана хьалха кхоачашъяра.

Нохч-Гlалгlай АССР Статистически управлени.

Депутатех дола дувцараш

ЦУННА ТlАДИЛЛАР ТЕШАМЕ ДА

Халкъа депутатий Заводской райсовета къонача депутата Арчакова Махьмада Лейлас г. Грозненча № 79 йолча тика чу болх бу ихелагlа шу да. 1976 шера Грозненски кооперативни техникум йистеяьккхачу тlехьагlа ера из укхаза балха. Шийн депутатски декхараш а производственни болх а толаме кхоачашбеш я Лейла.

Октябрьски революце 60 шу дузаш хьайийллача тиках «Юбилейный» аьнна цlа тиллар. Дукха дар укхаза хьалхарча денош де дезаш. Мах бергбола секцеш къоаста а яь, оборудовани оттае езар, ийдархой бlарг тlаоттаргболаш товараш дlакийсде дезар, ноккхача тика чу лостам бе безар.

Ди а байса а ца къовсаш болх беш хилар Лейлайнара кагирхой. Дукха ха яьлехьа «Юбилейный» яха тика городенча мах беча предприятешка юкъе хьалха латташ яр. Арчакова хьожайир малlача наьхен кхалнаьхен тlеханахьа духкаду баракъаш дохкача секце мах бе. Техникум яьккхаяле а, къонача йийй практически балха опыт яцар. Укхала чlоагlа накъа хилар цунна дукхача шерашка торговле мах беш йола секце заведующи Альбукиева Барет. Даим хьожаш, хаддаза новкъостал деш хиннав. Хlанз а ва тика директор Мурдалов Махьмад.

Бокккагlйар новкъосталва Лейлас лоацача хана каяерзайир ше хержа професси. Хlанз из социалистически яхья инициатор а йолаш, къахьегаме хьалха латт, коммунистически къахьегама ударник я. 7 ноябрь тlакхоачаш пятилетка хьалхарча шера заданеш кхоачашъяра бертига депутаташ гlахьехаш дола НГlАССР Лакхехьарча Совета депутатий кхайкарал хьад а лаьца, къахьегаш я къона депутат.

Наха малагlа тайпа товараш эш хар дукха тика чу ийдархой конференцеш ю. Уж кийчъеча массаза а хьинаре дакъа лоацаш хул Л. М. Арчакова. Цу гlулакха леладеча лаьрхlача журнала тlа яьду малагlа товараш эша безаш ба наьха, уж раьза бар е боацар фуд. Ма хулла къахьегамхой хьашташ кхоачашде гlерт из. Тика чу хьачудена товараш берригача нахага дlакхачийтар дукъа халкъа тlахьожамхоша, «Комсомольски прожекторца» цхьана рейдаш еча дакъа лоац цо.

Дукха ха йоацаш цхьадолча товарий розничи маьхаш хувцаш дукха болх бе бийзар коллектива. Укхаза а хьинаре дакъа лаьцар депутата Арчакова Лейлас.

— Бокъонца йола комсомолка, хьинар дола депутат я тха Лейла, — йоах тика директора. — Цунна тlадиллa молагlа гlулакх тешаме да.

Советий хlара деннарча балха депутаташа дакъа лоац Советий массахарча комиссешта чу а боагlаш. Л. М. Арчакова Заводской райсовета культура массахарча комиссе член я. Из юкъе йола депутатски группа хьож районерча культура учреждене мишта болх бу. Иштта цар техкар «Победа» яхача проспекта тlарча берий майдашка, «Юбилейный» яхача кинотеатре хьахьоккхараш малагlа тайпа фильмаш да. Гучадаьнна кхоачамбоацараш дlадахара оарцагlбаьлар депутаташ, исполкома заседане дош дувцаргдолаш справка оттайир.

Л. М. Арчакова депутаталла хержар 1980 шера № 151 йолча округе гlолла. Депутат харжа могаьча коллективашта хьалхашка ший балхах отчеташ ю цо, оттаяьча графиках Малхбузен электросетей цlеча угловне граждански тlаийбу, цар заявленеш, дехараш, жалобаш къестаю. Къонача депутата харжархоша деннача наказех цаl дар Войкова цlерагlча поселке йоккха йоаца рынок хьеллилга. Дош къоастаде дезача организацешка а хинна из декхар кхоачашдир депутата. Цу гlулакха эша моттиг къоаста а я, асфальт биллар, истолаш оттадир. Дlаьнна хьалха укхаза хинна антисанитария, юртбоахама продукци йотка-эша лерттlа моттигаш яьй. Из бахьан долаш поселке бахача наха доккха баркал аьлар шоай депутата.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

СУРТА ТlА: депутат Л. М. Арчакова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Ухх деношка Ачхой-Мартановски района Лермонтово яхача юрта шовй профессиональни цІей дездеш хилар цигарчу «Урожайный» совхоза баьцадаараш кхедераш.

Ханал дикка хьалха пачхьалкхенна баьцадаараш дІадалара ухх шерара план кхочашъьйй цу совхоза къахьегамхоша. Цудухьа къьстта бІзаме бу гулбеннараш. Дика хьокхамаш даьха цІейна никъабаьккхий № 1 йолча комсомольски кагирхой Кураев Іийсас кулгалдеча бригадера болхлой. Кхоатъэт итт сагъ ва цу бригадс. ХІалале 119 процент кхочашъьйй цар баьцадаараш шера дІадалара план. ПланагІа дІаьала езараш 816 тонн йолаш, 870 тонн помидораш дІаеннай пачхьалкхенна. Кхы тІа я 200—250 тонн дІаьяла торо йолаш а я бригада. ХІьата планел совгІа нарсаш дІаеннай 38 тонн, кабачкош — 85 тонн. ПланагІа дІаьяла йовгІачул шоза дукхагІа дІаьяла лерхІ баьцадаараш кхедераша кабуц а.

ИтталгІча пятилетка шерашка иштта доккхий толамаш доахаш къахьегарах соавка СССР ВДНХ Сийлен улга тІа а йоаккхаш II степена диплом деннад бригадана.

Баьцадаараш кхедерий цІей хьадийлар парте Ачхой-Мартановски райкома секретара Пьяных Валентина Николаевнас. Райкома а райисполкома а цІерагІа цо даьккъала биццар доккхий толамаш даьха «Урожайный» совхоза къахьегамхой.

В. РУБЦОВ.

СУРТА ТІА: «Урожайный» совхоза баьцадаараш кхедераш (аьрдехьара аьттехьа) бригадир І. Кураев, бригадира гІонча С. Хуркаева, бригадир С. Эхаев, механик-наладчик А. Асхабов, керттера агроном С. Гиреев цІей дездеш бу.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Доазол дехьара

ЯПОНИ. Правительства чакхьяха лерхІа административни реформаш бахьан долаш шера 10 эзар йен зе хургда хІара 117 миллион болче японцех хІараьена.

Керттерча даькъе болхлойи пачхьалкхен предприятий, учреждений гІулакхеро нахи кІезигбара, социальни Іалашонна, уназціено лоралра, просвещене дІалохийтар кІезигдара чотагІа пачхьалкхен аппарат аргаякха лерхІ Японски правительствас тІема гІулакхашта дІадахийта кхы а дукхагІа ахча лахар дукха.

СУРТА ТІА: Токио хинна Судаукн правительства кийчъьяьча административни реформашта духьалара японски къахьегамхой дукка йах юкъе бола митинг.

ТАСС фотохроника.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

НРБ: ши-ший доалахьара гІонна дола боахамаш

Болгаре юрта боахама даьча социалистически хувцамаша, къаьстта а 1956 шера БКП ЦК апрельски пленум хинначул тІехьагІа даьраша, хІанзарча ханара йоккха материально - производствени база а производства концентраце, специализаце, интенсификаце закхача загІа тІа хатта чІоаггІа дегІадена эконочика закъа даьл цунах.

Деррига чудахьача ялатах 87.4 процент, сомахи ягодахи 58.3 процент, баьцадаарех 75 процент, комсех 62.9 процент, дулхах 64 процент, шурех 83.3 процент, фухах 46 процент, ттах 73 процент лу хІанз аграрно-промышленни комплексашен общественни сектора кхыча юртабоахама предприятешеи.

Цунна цхьаьна чІоагІа терам тІабохийт БКП ше къахьегамхой кхачан продукташа бокъонна Іалашбара кІезигача лоархІаме доаца производства социалистически форма органически дакъа лерхІаш дола наькъа шо-шоай доалахьара гІонна дола боахамаш дегІадоаладара. Цу дена хетадаь дар дукха партийчи правительственни документаш, къоасттадь аьлча, БКП X, XI, XII съездий решенеш.

Баха нах дулхача, шурийца, фуаша, сомача, кочарашца, баьцадаараша Іалашбара система цунах дІадахийш йоаш дола дакъа а хинна дІаьттаз тІеххьаьча шерашка наькъа шо-шоай доалахьарча гІонна дола боахамаш. Уж дІахо дегІадоаладара ухх шера НРБ правительства тІанийцаб уж кооператорий, болхлой, гІулакхой, пенсионерий, аграрно - промышленни комплексаштеи кхыча юртбоахама предприятештен нийсса лоархІаш бола соцам. Шоай доалахьара гІонна дола боахамаш хила йиш я иштта юрта боахаме болх беш боацача болхлой, гІулакххой, цу гІулакха царна тел оттаьча порядкагІа лаьттах участкаш. Цар лу шоай мукъача хана бахача наха къахьегама юртбоахама продукци кхы тІа а алсамъяьккхара торо. Ший доалахьарча боахаме болх бе мальхах нах уттабе бокъо лаш законо. Цигара чуепа продукци шийна эшараш дІахьийта а совъар из дІачуийча организацей рынке йоккх а йиш йолаш ба цун дай.

Шо-шоай доалахьарча гІонна долча боахамий балха координацина ю мехка масштабе Къамая аграрно - промышленни союзо, округашка — округий халкъа советашеи округий аграрно - промышленни союзашеи, общинашка — общинай халкъа советашеи аграрно - промышленни комплексай кулгалхошеи.

ХІана ухх сахьате 600 эзар гектар совгІа пайда эцаш дола лаьтта за Болгаре шо-шоай доалахьарча гІонна долча боахамашка. Царга ла 20.4 процент дола доахан, 33.8 — гамажаш, 38.1 жа, 95.3 — гаьзарий, 29 — хьаккарч, 40.1 процент коа тІара оалхазараш. Цар лу мехка 14 процент помидораш, 43 — кхартолаш, 35 — Іамаш, 40 процент тарга комсаш. Царна кхоач чекха доакхача дулхах 36 процент, ттах — 27, фухах — 54... Из дІанйдеча организацешка доах гІонна долча боахамашка дуаш даьккхача дулхах 30—35 процент, бежан дулх, 60—63 устагІаьи тиэан, 50—55 процент хьакхий, деррига а хІана даьккъана дола бройлерий шурех 31.8 процент, фухах 31.9 процент.

Из йдеча организацешка оттабаьча боарамагІа ескхача хьайбай продукцех шо-шоай боахамаш долча дакъшта йоцрена лаьрхІе пачхьалкхен мальхах хьадача боарамагІа концентраташи доакъарий смеси дІахец. Иштта, масала, дийна йоалашехьа ухаш пачхьалкхенга ескхача хьакхий дулха кІара килограммана дутьало 4 килограмм концентрированни доакъар дохи, Іахарси Іахсен дулха килограммах мах боаша 2 килограмм ялатий фураж лу. Цул совгІа, из даьккхараштта премеш тел Иштта, 1000 фух дехкачунна царех боагІача мальхах совгІа 10 лев лу, дийна йоалаше хьа эзача тонна хула бройлераш ехкачунна — 220 лев.

Аграрно - промышленни комплексаш дилла гІо ду шо-шоай доалахьа гІонна дола боахамаш даращта: цар лу дикача сортах дола фу, дІайоагІа материал, удобренеш, тайп-тайпара препараташ, Іаьсий, кІомгаш, гІонна доакъар, лаьттан ухаьрга тІа ледеза балхаш двоа техникен дукъ оза хьайбаши, хьожаю даьгІеш, цокаш, зооветеринари агрономически гІулакхаш лоаттадо.

Доахана фу толдара шо-шоай доалахьа боахамаш дараща эшшача боарамагІа производителаш лу, мах боацаш искусственни осеменени ю. ГІо ду иштта доахан лелаеча, жа лелаеча, хьакхарч лелаеча, коа тІара оалхазараш лелаеча. ветеринаре, сортовойи дІайогІачей материалий Іилма - тохкамч объедниненеша.

Цу деррига гІуланхаша Іалашлау шо-шоай доалахьарча гІонна долча боахамаша Болгаре юртбоахама производстве доаца дакъа дегІадоалале, тайп-тайпара хулийтар аьй бахача наькъа мето лаш тІара дараш.

И. СЫВЕВ,

Болгаре Къамий аграрно - промышленни союза керттера специалист.

(София-пресс — АПН).

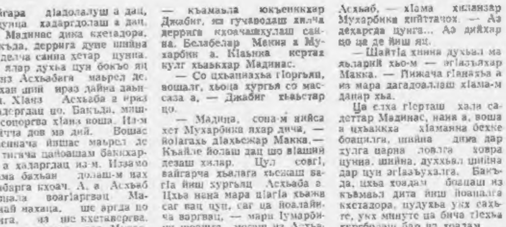

ФРГ. Е сурт даьккхад Дортмундерча къахьегама бирже. Нйча гулбеннаб хьабе болх боаца маІанахи кхалхахи. Иштта дукха нах хул ФРГ-арча ерригача къахьегама биржашка.

ТАСС фотохроника.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежна дукхача шерашка цІена къахьегарахи къахьегаме карагІдьнарий хам беши СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ

Грозненски почтамте гІолла:

Байдаева Алпатуна — пенсионеркина.

Бойцова Екатерина Михайловнана — почтальона.

Бочугова Надежда Ивановнана — почтальона.

Лачинова Феодосия Александровнана — почтальона.

Малукеева Вера Михайловнана — почтальоне.

Одинцова Нина Ивановнана — бувзана отделене начальника.

Пелевина Анна Ивановнана — почтальона.

Смирнова Таисия Матвеевнана — почтальона.

Ткач Нина Поликарповнана — почтальона.

№ 1 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте гІолла:

Гордеева Александра Павловнана — слесара.

Печерина Александра Михайловнана — продавеца.

Ржевский Михаил Ивановича — шофера.

Сорокин Александр Платоновича — шофера.

Тазуркаев Абдурашид — слесара.

Малышева Анна Николаевнана — пенсионеркана.

Нуждина Лидия Ивановнана — кассира.

Прокопова Валентина Ивановнана — продавеца.

«Грознефть» яхача объединене гІолла:

Жижерина Татьяна Николаевнана — йоккхагІйолчи кассира.

Зубарев Иван Ивановича — керттерча бухгалтера.

Погуляева Нина Семеновнана — кадрай отдела йоккхагІйолча инспектора.

Сычева Лидия Михайловнана — йоккхагІйолча инженера.

Грозненски производствени швейни объедненне гІолла:

Григорьянц Разита Сергеевнана — швей - мотористкана.

Гайрсултанова Алмата — уборщицана.

Майдаева Курдаша — швея-мотористкана.

Циплиева Аминта — утюжильщицана.

Грозненски мехкдаьтта институте гІолла:

Авдеева Вера Ильиничнана — уборщицана.

Грищенко Валентина Павловнана — пенсионеркана.

Ептокина Майя Александровнана — ассистента.

Кирова цІерагІча культурай салаІарея парке гІолла:

Тихомиров Василий Ивановича — пенсионера.

Лаптева Мария Акимовнана — керттерча бухгалтера.

Сильчева Мария Андреевнана — техничкана.

№ 12 йолча профессионально-технически училище гІолла:

Белоусова Елена Павловнана — пенсионеркана.

Ахапкина Надежда Васильевнана — пенсионеркана.

Пушкарская Вера Михайловнана — пенсионеркана.

НГІАССР Гостелерадио гІолла:

Губачева Александра Петровнана — пенсионеркана.

Шамилева Джаннат Магомедовнана — эзахоа.

«Гастроном» торге гІолла:

Еланчик Мария Фоминичнана — пенсионеркана.

№ 2 йолча бера цІенга гІолла:

Парабейкина Пелагея Семеновнана — санитаркана.

Макаронни фабрике гІолла:

Орехова Тамара Васильевнана — бригадира.

«Чечингбыттехника» яхача объедненне гІолла:

Богатырев Владимир Шимдуевича — часовщика.

ЧИУС СпецСМУ-10 гІолла:

Деказво Гамид Меджидовича — изолировщика.

ПМК-245 гІолла:

Самушкина Валентина Николаевнана — пенсионеркана.

Республикански музыкальни училище гІолла:

Климашевская Мария Мефодьевнана — пенсионеркана.

№ 65 йолча детсаде гІолла:

Алексеева Калерия Федоровнана — воспитатела.

Домашева Анисия Васильевнана — няньна.

Петренко Вера Николаевнана — хьаькхоа.

ПМК-10 гІолла:

Ермилова Нина Николаевнана — керттерча бухгалтера.

Юрченко Любовь Ивановнана — экономиста.

Госгортехнадзора управлене гІолла:

Полтавцев Петр Мефодьевича — инспектора.

ПМК-661 гІолла:

Малькина Елена Лукьяновнана — пенсионеркана.

«Красный молот» яхача заводе гІолла:

Божанов Иосиф Федоровича — контролера.

Бочкарев Николай Михайловича — йоккхагІйолча мастера.

Бутаева Александра Владимировнана — инженера-конструктора.

Гавричков Николай Егоровича — пенсионера.

Гусакова Вера Михайловнана — пенсионеркана.

Жукова Валентина Матвеевнана — ВОХР стрелока.

Клавчук Дмитрий Григорьевича — участка начальника.

Корнеева Зоя Сергеевнана — стерженщица.

Кучерова Антонина Леонтьевнана — йоккхагІйолча инженера.

Кьочева Абидат Карабековнана — транспортировщицана.

Литанцов Всеволод Матвеевича — группа кулгалхочоа.

Марченко Мария Александровнана — керттерча бухгалтера заместитела.

Мельникова Антонина Матвеевнана — обойщицана.

Парсегов Вартан Тарханович — пенсионера.

Перестенко Николай Ивановича — пенсионера.

Попов Николай Петровича — инструментальщика.

Попкова Валентина Васильевнана — машиниста.

Репринцева Ида Альбертовнана — транспортировщика.

Соколоворский Василий Еремеевича — контролера.

Соловьева Лидия Ивановнана — пенсионеркана.

Теренова Любовь Андреевнана — болхлочоа.

Торчинов Созрико Магомедовича — контролера.

Хлусов Николай Андреевича — инженера-конструктора.

Шершаткина Нина Григорьевнана — контролера.

Шепнов Василий Власовича — электросварщика.

Шипанова Таисия Никифоровнана — транспортировщицана.

Госстраха инспекце гІолла:

Куликова Галина Емельяновнана — страховой агента.

Левченко Галина Ивановнана — страховой агента.

«Консервплодоовощхоз» яхача объедненне «Родина» яхача сомийбаьцадаарий совхозе гІолла:

Запозина Ксения Кузьминичнана — пенсионеркана.

КПСС Нохч - ГІалгІай обкома политически дешаро цІенга гІолла:

Полторацкий Николай Васильевича — плотника.

Психоневрологически санаторе гІолла:

Рабина Антонина Степановнана — кеоттерча лоре.

«Грозненский рабочий» яхача издательстве гІолла:

Кузнецов Иван Алексеевича — стереотипера.

Усова Валентина Ильиничнана — приемщицана.

«Севкавтара» яхача тарема йолча Нохч-ГІалгІай управлене гІолла:

Саркисьянц Нерсес Степановича — болхлочоа.

Сихха медицински гІо деча больнице гІолла:

Арнаутова Валентина Павловнана — медсестрана.

Кузнецова Лариса Николаевнана — санитаркана.

Медина Мария Дмитриевнана — болхлочоа.

Саркисьянц Авак Рубеновича — хирургически отделене заведующена.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.

1981 шу. 25 сентябрь.

Ахьмад **ВЕДЗИЖЕВ**

ХІАРАНЕ КХАХЬА БЕЗА ШИЙ МУХЬ

«Къаьра дув» яхача романа тІара дакъа

(Иистедоалар. Доллур 10, 22 сентябре араьнначи номераш тІа).

КорзагІьялар дІадалинза йола Макка йистхила сиха яцар, цо фу оал хьежаш санна яІар Мадина а. Цу шинкел хьалха а ннкха Джабига аьлар вешийга:

— Мухари, сона-м Іумарбин а вайра.

— Мича вайра хьона из? — вІалла тамаш а яьаар Мухарбика къаьнна аьначох. Сендукьа да на хойл а, Іумарбин наст-наста цІагІа хула аьнна хеташ вар из, цул совнагІа, из цІагІа хулга нинас а йишас а шийх дечкъадеш санна хетар цунна.

— Мехкаш в дитадар цо-м, — велавелар кІаьин.

— Долче, мехкаш а дитадале, милице форма ювхаш а хиннавале сихагІ набахта вІаккхача сихвеннав хьона... ЦайоагІачар ший форма лелаеш хилча дезаш хилаш милице, — Мухарбика цІенвоІл бу е беташ бу кхетадергІолаш лацар.

Сихха воІагахь дІаьхежар Макка. Раьза ца хилар а, тамаш елга а ийна дар цув бІарахьажарца.

— Тоьаргваш эгара бІарзах вола цаІ вай набахта хилча... Кхы вайна аьнка яилла а мича я из набахте... Іа-м итта а ме оал из, набахта гІоргва.

— кхычахь вуга никъ хьехаш дац цо леладу гІулакхаш.

— ТІаккха фу дергда цо?

Деррига шийна хеташ дар хІаьла веннавар Мухарбик, бакъьа, дагаваьлча санна соцавелар из. Наьпа бохам кхы а совбаккха лацар цунна.

— Цо дича бакъахьа долаш я да, цунна шийна пайданегІа а хургда Іаьдала тІавахача. ше леладеш долчох декхе заьлча. Хуле къахетам а хургба цувна, ца хуле а кхи кІезигах а тохаргъя.

Цхьаккха дича дего тІаяцар Маккийна воІ набахта воллалга, цунна чуволла сул елга. Ше гІоргъяр из цунна хьалхара декхе ала, дехар де, гош а лувзаш гІоргъяр цунах гІулакх хургдолаш хилча.

— Даьла ва-кх вайна оарцагІвала, кхы саг вац, цхьаккха саг... Хьо а вац е даьла а, вешийна а дика дар хулдалар аьнна цхьа ког дІаловзаш... Гой хьона, йокъалуш латта Мадина, — корта доссабир по йоІагахь. — Кхы хІаман дукха дац хьона из, дукхьал вай цІенах аьнначча сийнача цІера гІангІа елга маре, — шек яцар Макка тІеххьарча хана Мадинаша мел хиина хувцам из бахьан долаш хиларах.

— Мадина а наста ший фусама гІоргья... — шо ала воаллар чакхдалийтазар Мухарбика, бора-бордах велавелар из.

Цакхеташ дІахьежар цунга Макка Шийца Буро тІа хьалйига воаллите воиш аьнна хийтар цунна. Из йо дийтаргдацар.

— Мичара ена фусам я из? Ухх цІенгара дІаиккхача цун-м яц фусам.

— Я, нани, я, — нана мархІа хьоарчайар Мухарбика — Цхьаккха йоІ а яргьяц ший фусам ца хилча. Мадина маьре дІалу аа, тхоьсара зоахалол даьд. Хьо духьала хургьяц. Мадина ше а хургьяц... Сона хетачох, — Мадина, духьал ца хиларах цхьаккха шеко хила йиш йоацаш санна велавелар из.

Шийна хозаш дар гІанахь долаш санна цецъьлар Макка. Фу зоахалол, фу маьрел да дувцар аьнна хетар цунна. Зоахилола вена-м саг мичав. Е йиший маьрелах из ше духьал а эгІаш мишта дувц вошас, цул воккха хилча хІаьта я. ТІаккха Мадина ший фу ала деза а ца ховш яІар, халла сакъувлар цо ца елха гІерташ.

— Мухарбик, къаракъ мена-м вац хьо? Со кхетаел Іайха дувцачох.

— ХІанз мена а вац, е молаш а вац, — велавелар Мухарбик. — Тховсара Къоасам а. ГІойтмар а, Іаббас а волаш зоахалол даьд елен Асхьабси... Сона хов Мадинай Асхьаби дезаш долга — цхьаккха хІама къайла доацаш дувцар Мухарбика, вай наьха Іаьдалах хила ма дезара йиша уллув хиларах вІалла юхагІоргдацар из. — Іурра со Буро тІа юхагІоргва. Обкоме сайга сенна кхайк а хьежа кІира далале цІавоагІаргва... ТІаккха маьре йохийтаргъя-кх вай Мадина, — Мухарбика хьадувцачох деррига хоадам баь аьннадар. Цхьаккха хІама хувцадала йиш йолаш дацар.

Вошас бегаш беш ца хиларах тийшар Мадина, Асхьаби изи вІаший дезаш хилар цхьаннена къайле йолаш дацар. Цо бокъо лора Мухарбика из зоахалол де. ВІалла Асхьаб йоІа вовзаш ца хилча а бокъо яр цун-м йиша маьре яла. Иштта да Іаьдал. Мадинайгара дІадолалуш а дац, е цунца хадаргдолаш а дац. Из Мадинас дика кхетадора. Бакъда, деррига дуне шийна готделча санна хетар цунна. Ца ялар дукха цун бокъо яц хІанз Асхьабага маьрел де. Укхан ший ираз дайна даьнад. ХІанз Асхьаба а ираз доадергдац цо. Бакъда, мишта соцоргва хІанз воша. Из-м кийтта дов ма дий. Вошас дІаснача йишас маьрел де ца тигача цайоашам бакхарца а хадаргдац из-м. Иззамо хІама бахьан долаш-м нах боабарга кхоач. А, а Асхьаб довнала воагІаргвац Мадинай нахаца, ше арга цо цунга, из ше кхетаверга. ХІанз керттера дар Мухарбик кхетавелга да.

— Ухх сахьта аз маьрел дича сина дІаилалца сайх нах белаш санна хетаргдар сона, — сиха яцар Мадина, корзахъьяьнначар из. Ше яхачох воша а нана а тешабе гІертар. — Іа Іайх из ца кхетадарах а тамаш ю аз-м, Мухарбик. Набахта воаллаш да, эбаргал ваьнна воша, дІаихьа цІагІа мел дола хІама... Наха фу хетаргдар сох цу юкгьера со маьре яхача, — вешийна а нанна а хоазаде яхаш оалар цо ше мел оала дош.

Мадинас мел яхар дика кхетадора нанас а вошас а, дале а цо ший бІу боллар лоархІамех хетар царна. Къаьстта Макка яр дагахь цо Асхьабага маьрел делга ловш, йоІа моттиг нийсъелча шийгара бала лаьгІлургболаш санна хетар цунна.

— Мадина, наст-наста со воагІаргва хьона хьо йолча, — къамаьла юкъенккхар Джабиг, из гучаводаш хилча деррига кхоачашкулаш санна. Белабелар Макка а Мухарбик а. КІаьнка кертах кулг хьаьккхар Мадинас.

— Со цхьаннахьа гІоргьяц, вошалг, хьоца хургья со массаза а, — Джабиг хьаьстар цо.

— Мадина, сона-м ийса хет Мухарбика яхар дича, — йоІагахь дІахьежар Макка. — Къайле йолаш дац шо вІаший дезаш хилар. Цул совгІ, вайгарча хьалага хьежаш багІа йиш хургьяц Асхьаба а. Цхьа нана мара цІагІа хьажа саг вац цун, саг ца йоалайича варгвац, — мара Іумарбика шоашта могаш из Асхьабага йохийтаргІоацаш хилара ала синаир из, вешта уж тІаккхоачача ца хилча хьехабе а эшац аьлча санна ца оалаш сецар. Из ше йоацачоа хацар Мадинай дагахь доалаш дар. Хьалха, йоІал дохале, Асхьабага йохийтаргьяц аьлча шийна теха яла мегар из, бакъда, хІанз ший эхь цунна ца хайта тІа фатаген а детта йоагаргьяр.

— Аз дергдоацар ма дувца сога, ухх вай цІагІарча таьзета тІара со гІоргьяц шоана маьре, — харц дар цо дІа мел оалаш дола дош. Ше тамаш йора цо иззал маькарло шийца хиларах, иштта харцде харах.

— ТІаккха со нахаца доннала вугила да-кх хьа из, са дош доаде гІерт-кх хьо... Мишта леларгва со наха юкъе, — цунца-мукъах а йиша ше яхачоа тІайоалае гІертар Мухарбик.

— Аз айса дІакхетаверга Асхьаб, — хІама хилазар Мухарбика хийттачох. — Аз дехаргда цунга... Аз дийхар цо це де йиш яц.

— ШайтІа хинна дукьал ма яьларий хьо-м — эгІазъяхар Макка. — Пижача гІанахьа а из мара дагадоалаш хІама-м дацар хьа.

Ца елха гІерташ хала садеттар Мадинас, нана а, воша а цхьаккха хІаманна бехке боацилга, шийна дика дар хулга царна ловзга ховра цунна, шийна, духхьал шийна дар цун эгІазъухалга. Бакъда, цхьа хоадам боацаш из къамаьл дита йиш йоацалга кхетадора, цудухьа ухх сахьте, ухх минуте ца бича тІехьа хургболаш бар из хоадам.

— Интал со, йитал! — цІогІа хьекхар Мадинас. — Фу де ях оаш сога, гІоргьяц со Асхьабага, е цхьаннега а гІоргьяц, кхетадой оаш, гІоргьяц! — кулгаш бата тІа дехна йийлхар из.

— Кашара са да цІавоагІалва хьо цунга яхале, — кулг лостадир Маккас раьза йоацаш, — ма гІо, е цунга а ма гІо, е кхычунга а ма гІо.

Вошас Мадина човхайча, кхыметтел цун лоІамза из Асхьабага дІаелна доза хетаргдолаш яр Макка, натахь из гІар-тата боацаш дукаш хилча, вешта цо кхетадора иззамо дола хІама этта нахада къайле ца доднлга.

— Долче, со цІавалцца сопийтаргда вай из къамаьл. КІира далале юхавоагІаргва со. ХІанз кІезига салаІ аз, — кхы хІама а ца оалаш ше вужача цІагІа вахар Мухарбик.

Шийна кара корта а билла набъеш улла Джабиг сомаваккха карах ца доалаш цхьа юкъ аьккхар Мадинас.

— Джабиг, волле, Іовииа, — дІа-хьа хьоавир цо из юхера а — Іовижа хьай менге тІа, — дІатеттар цо шийна хьалхашна ура а этта бІаргех бийналгаш хьекхаш латта кІаьнк.

Хала дар Маккийна йоІо духьале еш хилар, вешта тховсара из барта йоагІарг ца хиларах тийшаяр из. Мелла дукха але а дІахо йодача ханна дина хІама, тоам бертбола хІама хургда аьнна дог доахалга яц аьнна хетийтар цунна тховсара йоІ духьал ялар.

— Даьла ше оарцагІвалва вайна, — доккха садаьккхар Маккас. — Цо ца къоастадойя къоасталургдолаш дац вайна тІаттар, — кхы хІама а ца оалаш Іойнжа яхар из.

Цхьаккха дикача хІаманга догдоахаш яцар Мадина. Ший цунца вахар кхел ца хилар дукхагІ мел кхетаду Асхьабацара ший безам совбоалаш санна хеталора цунна. «Со яла хьа. Мухарбик, хьо-м со ираз долаш е воаллар, — дагахь елхар из. — Хьона сенах хоя елча кашамашка дІайолле йиш йоацаш йиша даькъаза льналга. Деррига а сай дегІа доал де ца магярах, цхьа минута лоІам ца тоьарах хилар из», — дІайха хиш Іоухар Мадинай басилгаш тІа гІолла.

Гаьна а ца доаккхаш Сапарбикацара гІулакх къоастаде лаьрхІар цо. Енна дІаялалца ше дІаккхудьяргба цо ший бала, цхьаккха сагага даьъа ца кхоачийташ.

ХЬЕХАМ ЛУЧА КЕРТТЕРДАР

Комсомольски актива республикански школа заседани хилар дукха ха йоалаш г. Грозне.

Цига гулбелар республика ерригача школай комсомольски организацей секретараш.

Из яр КПСС XXVI съезда решенешка хьежина школьни комсомола лерхIарахи декхараш белгалдаь йола комсомольски активистий эгара хьалхара организационни заседани.

Гулбеннарашта уж дIадовзийтар комсомола обкома секретара Петровас.

Хьалхарча вогIанара декхар — КПСС XXVI съезда материалашта дешархой коллективашна дIахо а шерра пропаганда яра уж Iомаяри.

Лекцешеи беседашеи, кинолекторешеи, «КПСС XXVI съезда решенеш — машарен коммунистически кхолламий программа» яхача общественно-политически чтенешца, теоретически сайренашца, заочно мехка ударий гIишлошка ахаро, школьни музейшка керда экспозицеш хьалро — цу дерригача хIамаша съезда документашцеи политически литературацеи дешархой шоаш болх бара тIаберзабе беза. Уронашца цар Iомаль шинеш шерье а йIаьхий е а еа.

Каст-каста вIашагIкхеташ хила беза съезда делегаташца, къахьегамен тIемен ветеранашца, производстве хьалхалаттача нъокача новаторашца.

Къаьга, дог тешадеш, хьадда хила еза XI пятилетка планаш, партеги халкъан карагIдийнараш хьахьонхаш йола школашкара гойтара агитаци в.

ВЛКСМ ЦК-ас яьча решенегIа мехкарча ерригача комсомольски организацешка чакхъяьнний хьайнйла комсомольски собранеш, дей повестка цаI а йолаш: «Долла хIама довзар, хар, кхоллар, къовсам лоаттабар дукха деша». Собране лаьрхIар — лакхерча классашкара берам КПСС XXVI съезда решенеш толлане кхоачашъяра, «Ухлув тIехьавусаш цхьахха а ма хилва!» яха болай дегIабоакхабара, ший дешара, дисциплина, дешаркоша зваш Iомаелга а практике уж чакхйоахига а массанена а цхьатарра ловргдола хьал оттадара хьалхара бехктохкам лакхбара рарцагIдоахьга.

Комсомольций керттера декхар долаш дус дешар.

Цу тайпарча билха эффективнегIа йола форма я ВЛКСМ ЦК-аса СССР педагогически Iилмий Академеи могаяь «Деша Iомале» яха кружокаш. Дешара шу дIадоладеннача хьалхарча денкошка а деца уж кружокаш вIашагIйохнаьа, хьа а хьерна кулгалхой чIоагIбанза, занятеш найтьярен чакхьярал цари новкъостал дагза дердаш.

Шерра дIайоаржае еза хьайбай боахаме къахьега, промышленни предприятешкен профессионально-технически училищашкеи экскурсеш е, къахьегача коллективашца доттагIал леладергдолаш договораш де шоашта ловзга хьахкхайкадьача Кировски областерча школаш йистелхьарий почин. Город Москверча Бауманскй района лакхерча классашкарча дешархой опытагIа дешара-производствени комбинатанна пайдана хургйола продукци хьае. тIехдина хIамаш арахецар дукха вхь вIашгIтехьъякхи; Омски, Курганскй, Сумски областий комсомольски организацей опытагIа «Хьайбай боахам — кагирхой ударни фронт!» яхача бола; ма дешархой юкъебахьа, дешархой производствени бригадашка, хьайбаш леладерий звенош, доакъар кхедуи кийчлуи звенош вIашагIйохка, школашка а піагIа а кроликаш лелаю фермаш яхка.

Комсомольски пионерския балха дог до кхуаш йоагIа тIехье коммунистически сакхетами нравственности йолаш, лакха политически культура йолаш, буржуазии идеологеци моралеци классови машар боацача уйланца хьалкхеяр.

Солидарноста митингаша, протеста письмоша, машара уронаша, машара фонда субботникаш даро, политически кален плакатен конкурсаша — цу дерригача хIамаша кхоначча гражданашта Iомадеза политически вIухочу гIуланкаш, классови новкъешнара событеша лелиейн мах бе. Комсомольски пионерски организацей декхар — дахьтта машар чIоагIбара даькъера КПСС-а, цун Центральни Комитета, новкъоста Л. И. Брежнева ловрхIам хьахьоакхар, Коммунистически партей Советски правительствай машара инициатива, СССР Лаххехьарча Совето «Дунен парламентанжен халкъашнен» даь Кхайкарал кагийча нахаи мехкарийтеи дика довзийтар.

ДIадоржа шерашка «КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъергдаI» яха Ерригсоюзни Ленински зачет ергъя. Тоъал доккхача даькъе хьехархой новкъосталах тийша хургда зачете дакъа лоацаранна «Коммунизме даха Iомалу тхо — оаха хьалъю коммунизм!» яха хIаране шиний комплекски планаш кхоачашъелга. Кагийча нахен мехкарашеи шо-шоай планаш мишта кхоачашъю яхаш корта а болаш, лаьрхIа къамаьл хила деза 1982 шера январе—февраля общественно-политически аттестаци еча.

Iалаьмате йоккха хьехама потенциал йоалл советски халкъа революционни, тIема, къахьегама традицеех.

«Сийлахь-боккхача Даймехка тIема летопись...» яхаш Ерригсоюзни экспедици кхайкалъ ВЛКСМ ЦК-ас.

Цун маIан — халкъа эзпея йоазаш йоаца оагIош лаха оарцагIбахар, фронтовикаца, партизанаца, подпольщикаца, тыле къахьегаш хиначоа хIара сагаца къамъл дар а царна дагадоагIараш дIаяздар а. тIема сийлен музей сеть шеръяр. ЛоархIаме да беррига пионераши комсомольцаши цу гIулакха юкъеозар.

СССР хьаль 60 шу дизаран Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу дизаран кийчо еча юкъагIа школашка традицийн а хиина дIаотта еза тематически сайренаш, нике цIейш, олимпиадаш фестивалаши, болх беш хила еза эрсий меттел литературай, нохчийн гIалгIайн меттайи литературай кружокаш.

Комсомола декхар — кхувш доагIа ноахал дийна, идейно дог тайпа, лакха нравственность йолаш, ший мехка боккъошна воза да ше хилир хоервдолаш, куи тахаленшен кхоаченнеи хьалхаре ше чIоагIIк бехктокхаме йолга хоергдолаш хьалкхедар.

З. ШАХИЕВА.

Тхьаь итт шу соагIа ха яьннай генеральни конструктор, Социалистически Къахьегама Турпал, УССР Iилмай Академе академик Олег Константинович Антонов керте латтача конструкторски бюрос хьаль йола эгара хьалхара самолет «Аэрофлота» линошка лела йолаенна.

Укхаза хьа а яьй «Аэрофлота» лаьгьашка ара а яьннай поршневой биплан «АН-2», мовхьош кхахьарга диллача ерригаа рекордаш яьха йола турбовинтовой самолеташ «АН-26», «АН-22» («Антей»).

«АН»-аш халдаваза дукхагIа хул. ИттагIча янтилетке конструкторски бюрос хьаьяй «АН-72», «АН-32» яха транспортни самолеташ.

Массе оагIорахьара тохамаш даьчул тIехьагIа сирийни производстве дIаенна «АН-28» яха 17 моттиг йола самолет.

«АН» яха самолеташ СССР-е ерригаа фегарча линешка болх берех 65 процент я. цар дIа-юха кхухь «Аэрофлота» транспортаца дIа-юха кхуьйча дерригача моахьаьх ахаш соагIа дараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьаре аьттехьа) конструкторски бригада начальник В. В. Рычик, конструктор В. С. Шарко, генеральни конструктор О. К. Антонов, ведуций конструктор В. Е. Задорожный.

**Ю. МОСЕНЖНИКЕИ
А. ПОДДУБНЕИ** сурт.

ТАСС фотохроника.

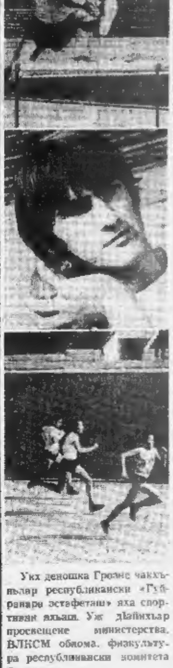

Укх деношка Грозне чакхьяьлар республикански «Гуйранара эстафеташ» яха спортивни эльаш. Уж дIайнхьар просвещение министерства, ВЛКСМ обкома, физкультура республикански комитета болхлоша.

СУРТАШ ТIА: дукхалевашта тIехакхувсалуш воддача толаш хиина В. Васидихии; ядро кхоссаш воалла Н. Почаев; 100 метр гаьна удараш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

ШЕРДЕ СПОРТ ЕЗАРИЙ МУГIАРАШ

ИНТЕРВЬЮ

Дукха ха йоаццаш КПСС Центральни Комитетов СССР Министрий Советой тIайнIаб «Физически культурей спорти дIахо а шерагIа йоаржаяра» хьанкехьа бола соцам. Соцам тIа белгалдаькхад физически культура шерагIа дегIайоалара, советски спортсмений говзал лакхъяра, дунен халкъашта юкъера спортивни бувзамаш шердара мехка дикка дукха болх баьлга. физкультурни болам боккха хилар социализмана карагIдьинача лоархIамеча хIамаех цаI долга.

Цу соцамо республика спорта комитета хьалхашка оттадеча декхарех лаьца тха корреспондента къамаьл хилар Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советерча спорткомитета председателица Байраков Евгений Сергеевичаца.

— Евгений Сергеевич, цу соцамо малагIа декхараш оттаду шоана?

— КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советой тIайнца соцам КПСС XXVI съездо хьалханика оттадаь декхараш кхоачашдарца бувзабенна ба. «Шьна увахцIенол йовхо яр, — аьлар съезде КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаххехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева, — физически культурен спорти дегIарах дIакъоастаде йиш йолаш даи...»

Спортивни общественность, хьежаш яр цу соцамга, дог рьаза долаш тIа а нийаб оаха яз. Тхона массанена а дагадаьхна хIамаш Iалаьмате кIоарга дашхаа цу тIа.

Содам бийшачул тIехьагIа тхона къахьга гучадаьлар тхоай болха тIа нийслуш дола кхоачамбоацараш. Тха балха а нийслора бакъача нах юкъе физически культуреи спорти шерагIа дегIайоалар юха а тетташ, чакх ца ньхача а мегаргйолаш йола тайп-тайпара спортивни мероприятеш чакхйоахилга. Цудухьа боагIача бесса лелабацар дукхаа нах физически культурана юкъеозара, болхлой коллективашка физкультура а спорт а шерра, къахьетта берашта юкъе, йоаркаира болх.

— Из гIулакха тоадара оаш де лерхIар фуд?

— Керда шу дIадолалуш оаха кийчъергья ерригача республике хургйолча спортивно - массови мероприятей план. цига хургдаш спортивная яхьаш чакхйоахаш ведомствваш шоайла еххьалар. Цу тIа керттера дакъа лоацаргда массовй балхо.

1982-гIа шера тоабе долалургда тхо нах бахача моттигашка физкультурии болх лелабара, шербара гIулакх. Массадолча хIаманца кхоачам бе хьожаргда физически культурен спортен нахи шерра дакъа лацара гIулакх тоадара, спортивни клубаши физкультура коллективаши чIоагIъяра. ГТО, турнаш, «Могашала группаш», секцеш шеръяра. ДуккагIа хургда дешаш бола кагирхой физически кхетам луш хьалхебара дIадохийтар, шерлургья спортивно - увахцIенол латерий сеть, тоергья могашал дика йоацача къаьсттача медицински группе болча дешархошца ю запятеш.

— Вай республика а массехк берий - кхелетарий [redacted] бергба физически культурен спорташ нах дукхагIа юкъеозара?

— Цар йоакхо ергья берашта кхелетараштен юкъе физкультурно - увахцIенол болх тоабара. Тоъам болаш материальни базеи дика квалифицированни кадраши йолча школашта оаха тIадулларгда спортивни резервеш кхебара гIулакх. Къаьстта теркам тIаоагаргба спорта олимпийски хьесапаш тоадара, спортсменашта юкъе беш бола идейно-кхетама болх тоабара.

XI-гIа пятилетка чакхйоалаш оаха лерхI физически культурей спортен массала дакъа лоацаш бола нах 409 эзар сагага дIакхоачабе ГТО разрядийнаш дукхагIа хилийта. СССР спорта мастераш, спорта дунен халкъашта юкъерча класса мастераши кхебе, кадраш кийчъе, материально - технически база чIоагIъе.

Цу дерригье а новкъостал дергда физкультурни болама керттера декхар кхоачашдара: болхлой, гIулакхера нах, дешархой, бераш физкультурай спорташ дукхагIа юкъеозара.

МОЛДОВЕ ЗОВНЕ ОАЗАШ

Молдавски паччахьалкхен филармоне «Оризонт» яха вокально - инструментальни ансамбль Молдове меттел гаьнна цун доазонел арахьа а йовзаш я. Къаьстта наха йовза йоалаелар ансамбль «Иллеца вахаре гIолла» яхаш хинача Ерригсоюзни телевизионни конкурсе цо толамца выступлени йича дена.

Къаьстта да «Оризонта» вараре шу. Мехка йоккха гастрольни турне яьй коллективо, толамца чакхдайлар цун концерташ Болгаре, «Мелодия» оалача фирма араьяккхай цун пластинка.

Шай репертуаре шерра пайда эц «Оризонто» молдавски фольклорех. Халкъа музыкальни культура шIакха а кхоачалургйоацача ганаш юхе а гIерташ цо тIа-тIа дукхагIа кхуль цу чура тIехьагIа эстрадни обработка а йий сцена енаш йола керда темаш. «Молдавски иллеш» яхача композице тIа Iалаьмате нийса хьагойта оазий реминисценцешка шоай края Iалама йоккха хоанеш. Из де мIоанта новкъостал дап Иоп Радус талант а йолаш лекхача чIондарго а. Говзача музыканта геттара нийса а дика а кхетаю молдавски музыка къаман колорит.

Фольклорни мотивех пайда эцача баькиха боккха толам ба ансамбла кулгалхочун, къонача композитора Олег Мильштейна «Гайдуцкая баллада» яха композици. Геттара боча хеташ кулг тох цо наеи дрызйен яхача молдавски къамаш инструменташца лекхача халкъа музыка мах баь варгаоацача образецех.

— Илли репертуара юкъедахьара керттера условп я, — йоах Мильштейн Олега, — эгара хьалха цун художественни боараш, из актуальни хилар. ДукхагIча даькъе тхоай репертуара оаха тIаеттараш шеррача аудиторена хIанз в йовзаш йоаца произведенеш я. МолагIа произведени массанел хьалха наха дIайовзийтар сий долаш хIама да, амма чIоагIа бехктокхаме а да из: дукхача даькъе тхоах тийша ма бий илле толам. Тхоай кердача программаца юкъедахийтад оаха лаьрхIа тхоай ансамбла яздаь дола массехк илли.

Кiоанга моттиг дIалацац «Оризонта» репертуаре антивоенни темо. Исполнителашта коральй лаьттан букъа тIа машар бахьан къовсам лоаттабераий уйлаш Iалаьмате чIоагIа арителаш тешабеш дIахьокхйш долча цу планаха иллей нийса решени.

Роберт ЗАПАДИНСКИЙ. (АПН).

ДИКАЧА ДАЬГА ХЬЕЖАШ ДА IАЛАМ

Iалам лорадеча общественносто деча новкъосталах журналистега Котладзе Олегага дувц Iалам лорадара Ерригроссийски общества Центральни совета президиума председатела заместитело Ган Германа.

— Вай мехка дукха хIама ду бакъача наькъа экологически мировоззрени хьаькийтара, — аьлар Ган Германа. — Укх тIахьарча шерашка, болгIаьа аьлча, дукхагIча предприятешка вIашагIъехкай Iалам лорадара халкъа университеташ. Сона хетачох, дешар дика леладу, масала, синтетически каучуки заводаш Воронежски заводе. Юкъерча экологически проблемешца цхьана укказа семинарашка дувц гонахьаре фо, зий бассейн лорарда хоадам болаш дола деккереш.

ТIа-тIа дукхагIа дIадоазаш латт «Iалама цIенош» оалаш дараш — экологически кхетам баларен пропаганден организационно - методически центраш. Укхаза вIашагIбетталу Iилмалошцеи специалистешцеи, тематически библиотекаш гулъю, пенгазеташ арахь. Цу тайпарча цIеной активисташ заводашка, фабрикашка, колхозашка, совхозашка лелеш еш, школай хьехархошта семинараш ю. Ерригача йоккхача а юкъарча а городешка, климетта районни центрашка уж санна дола цIенош хьеделла дага да тхо.

— Iалам лорадаре общества балха юкъа мерда де вае йиш йолаш фуд!

— ХьалагIа беррига боли дукхьал экологически знанешта пропаганда яра тIаберзабаьбар. ХIьата хIача тхона тIадиллад Iалам лорадера чакхдоатача гIулакхашта тIахьожам ноаттабелга а. Ер да тIехьара цхьа масал. Гаьнарча Малхбоалена хьалхеча Бурейски гидроэлектростанце проекта керттера инженер хиннав со волча. РСФСР Госстрое из декхаройла къаьар Iалам лорадара дакъе проекта юкъейикъача мероприятех тхоца дагавала. Цу гIулакха проектага хьажар дукха комиссе вIашагIъеллар оаха. Iилматехнически совета гергарча заседане цун вывлашка хьожаргда тхо. Нагехьа санна дерригa вIашIехье хула проект чIоагIьергья, а дьеча дий Госстроега де дезаччун хьакхоеха хоам бергба.

Ер да цхьаьиза масал. Ер шу доалуш «Запгипрозем» Iилма - тохкама институтa Омски финиала миллион гектар ушанаш тIайолен зьу дIаьккхаи лаьтташ карадерзадара проект оттаьяр. Цу предложенешка хьежачул тIехьагIа из нийса хилара шен дацьар тхо: климат хушадала яиш яр, нагахьа мара цо нийслу оветхазараш, баьшагIаш дIадаргда. ХIьата общесте да шо миллион гектараш соагIа тус тIадаьнна аьттош. Уж да де деза техническа белхаш даьчул тIехьагIа дика мегаргдолаш. Тхона хетачох раьза хилар Омски областной Совета исполнительни комитет.

— Лаьттан ченан, фо, хий, флора, фауна лорадара тхьеккхар моа нуш йолча пачхьальлкхен мисиенкаш фу бузам лелабу общества!

— Хьажал вьа Рыбнадзоре паччахьалкхен областной инспекцешка, массаза аьар санна, 50—60 штатни бовзаш мера линаш. Хоаш ма хиллара, укхаза общественностагара новкъостал эш. ХIьата из де тхо йиш йолаш а да. Ерригроссийски общества 32,5 миллион сог чу ма воагIий. Цох Российски Федераце бехеча нахах 24 процент гергга кул. Iаа мугIараштa юкъе ва Iалам дукхи мел дезар, из лорадара а дабадара а унла мел ер. ХIьата, кхетадош ма хиллара, Iилматой а. Цхьа бахьен довцаш дац общества керте латтар воккха советски Iилмахо — лесовод академик Виноградов Владимир хилар.

Къаьст - къаьста Iалама объекташ лорадара дукха болх бу лаьрхIачо общественни комитеташа. Тха а Волга бассейна Iалама ресурсаш лорадара йола комитет, Деснах, Иртышех йола комитет, Урал яха хий лорадара мелареспубликански комитет, н. кх. дI.

1981 шера моль бетта тIехьарча деношка Ярославле болх беш хилар Волгах йола комитет. Заседане бийхабар министрий заместителаш, главкай начальникаш, Волгена юхе ухача йоккхийча заводий директораш.

Волжски хий цIена хилийтара шоаш даьчох а дергдолчох а отчет елар цар.

— «Отчет елар» — из фу хьагга да! Общественни организаце ниш йий отчет еха, бакъа балла мах ба, паччахьалкхен организацешта хьесканеш е!

— Тхо из бокъо йолеш дац. Цхьа хIама терхал долаьх: моттигашкарча тха общественни керте летт областной Советий исполкомий председателаш заместителаш. Вешта аьлча, Iалам лорадеш чIоагIIе хьешт дараш а Iалдан кара дараш а... Цул соагIа хархцалъа гIулакхаш леладу предприятей кулгалхой меттабоалабара тхона гIо дергда халкъа тIахьожама комитетaшa, юххера а — пресса.

— Дукха ха йоаццаш Iалам лорадара Ерригроссийски общества арлIанара съезд хилар. МалагIа дешаш дийцар цо!

— Отчетни юкъе обществана 4,5 миллион сог тIакхийтта хила хилар белгалдаьккхар съездо. Керда Устав, «1981—1985 шерешка Iалам лорадара Ерригроссийски общество дегIаяра перспективаш» яха документ тIайийцар. Тха общества балха гIо шы хIома; гIахьожам лоаттабар а Iалам лорадара пропаганда яр а керттера дола белгалдаьккхар.

Iаланца потребительски къисапе гIулакх леладара уйла йозаар — хIанз тха керттера декхар. Мел дукха дика закона, соцамаш тIайдаьдар, Iалам лорадара миллиардаш соmaш хьежадаьдар аьнна бизан толам боаккхаргбац хIара сага дикача дас санна цуна доал це дой.

(АПН).

Уйгурех дола фильм доаккхаш латт

ДIанха бIаьшере скъаенначи хана уйгураша китайски феодалашца лоаттабьча къовсама хетадаьча бос болча художественни фильма съемкаш йолаьй Алма-Ате «Казахфильм» киностуде. Кинодраматурга Визбор Юре сценари язъяьй Зия Самади «Маимхан» яхача романа мотивех. музыка — уйгурски композитора. Паччахьалкхен нреме лауреата Кужамъяров Буддуса.

Эрителашта довзаргда уйгурски халкъа истори, шив тайпара йола древни культура, обычеш, обрядаш. Казахстана къулбехьарча районашка бахаш болча уйгураша (150 эзар саг гергга ба уж хIанз) съемка яра еннай шоай дезалий репликаш — къаьнара кхалнаха куца нач йоалею хIамаш, кашгарски хотански кIувсаш. дIаяхача бIаьшере лелаь керамически пхьегIаш.

— Тха фильм арадала дезаш да уйгураш Малхбоален Туркестанеpe (Синьцзян яха китайски провинци) хIанз шоаш бахача моттигашка баха хьаьаха болабенна бIаьшу дизар укх шера дездеш, — дувц мартина оттадеча режиссера СССР халкъа артиста Атимов Асанвле. — Архивни документаш тешал лечча тайпара, 1881 шера Цински восстанепа юкъе дакъа лацарех китайски Iаьдалаша шоашта къаьзача тайпара репрессеш яр кхераш, шоаш баь моттигаш юта а юташ, къулбасселен Тянь-Шань яхача лоамаш чIожешка баха хайшаб итташ эзараш бола уйгураш. Цар хIанз шоай лоархIаш бола моох корабаьб царна укхаза, хIаьта Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци хинначул тIехьагIа бизза бола советски граждан-аш а хиина дIа а бахаб.

Владимир ГАНЖА. (АПН).

Редактора заместитель **М. М. ХАМХОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
9.10 — Iуйранара гимнастика.
10.05 — «Мичах мо, хурмоччаш!»
10.35 — «Iаьржа кхосабарг». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 1 сери.
11.40 — «Деррига хар лоь». Киножурнал.
11.50 — «Гiатта, тха иллеш! Бейший корий концерт.
12.45 — «Кердахараш».
15.30 — «Кердахараш».
15.50 — Кинопрограмма.
16.20 — «Довзаль хьона завод».
17.00 — Фильм-концерт.
17.30 — «Наставник». Тележурнал.
18.00 — «Эрсий къамаьл».
18.30 — «Къоначар творчество».
19.00 — Иналнойна ленински университет.
19.30 — «ХIара сурта тIа — малх».
19.45 — «Тахан дунен тIа».
20.00 — «Къахьегама сийлен байрах лелаераш».
20.25 — «Цхьана — беркате везаш».
20.35 — «Iаьржа кхосабарг». Художественни фильм. 2 сери.
22.00 — «Ха».
22.25 — «Ясни поляна». 2 фильм.
23.25 — «Тахан дунен тIа».
23.40 — Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радион эрсий халкъа инструментий оркестра концерт.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — «Черкассы». Телевизионни документальни фильм.
10.05 — 12.05 — Къамаьл де испански меттала.
10.35 — 11.40 — М. Ю. Лермонтов. 7 класс.
11.00 — «Вай бери».
11.20 — Iилмай-популярни фильм.
12.40 — 13.40 — Физика. 9 класс.
13.10 — В. Брюсова лирика.
14.10 — А. Кассиль. Проза оагIонаш.
14.55 — Школаи творчестви. 4 передача.
15.25 — «Са. кхела». Художественни фильм. 3 сери. Субтитрашца.
18.05 — Киножурнах.
18.15 — Редигер — Маргалимо — Левинизм.
18.25 — «Театр кердача сезоне» (нохчий меттала).
19.00 — «Нохч-ГIалгIайчене гIолла».
19.20 — «Юртарча клубе». Нестерински культура ЦIа.
19.55 — Фильм-реклама.
20.00 — СССР футболах йола чемпионат. Торпедо (Москва) — «Динамо» (Тбилиси). Перерыве — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
21.45 — Iилман-популярни фильм.
22.00 — «Ха».
23.10 — «Олеся». Художественни фильм.

15 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
9.40 — Iуйранара гимнастика.
10.05 — «Дукха сан стихий».
10.35 — «Iаьржа кхосабарг». Дукха сереш йола телевизионни художественни фильм. 2 сери.
11.00 — Фильм-концерт.
12.40 — «Кердахараш».
15.30 — «Кердахараш».
15.50 — Социалистически мехкий документальни фильмай программа.
16.30 — Н. Соколов Микитов. «Вахара а творчества а оагIонаш».
17.15 — «Шахматни школа».
17.45 — «Эксперимент кхаъхькъаьр». Телеочерк.
18.15 — Композитор В. Шаинско иллеш.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
20.00 — Л. А. Фотиева ю 100 шу кхачарга. Телевизионни документальни фильм.
20.20 — Фильм-концерт. Гитарист А. Фраучи.
20.50 — «Iаьржа кхосабарг». Художественни фильм. 3 сери.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Кинопанорама».
00.05 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
9.15 — Телевизионни документальни фильм.
10.05 — 12.05 — Ингалсски мотт.
10.35 — 11.30 — Истори. 4 класс.
11.00 — ПТУ дешархошта. Юкъара биологи.
11.30 — Iилмай-популярни фильм.
12.00 — 13.40 — И. А. Крылова басенеш. 5 класс.
13.10 — Монументальни пропаганда ленински план. 1 передача.
14.10 — С. Прокофьева музыка.
ЭКРАН — ХЬЕХАРХОЧОА.
14.35 — Истори. 5 класс. Къаьнарча Египта культура.
15.25 — Географи. 7 класс.
17.45 — «Могашал» (гIалгIай меттала).
18.15 — «Гуйранара хьуьнаш мукIан латт».
18.30 — Документальни фильм.
18.40 — «Нохч-ГIалгIайчене гIолла».
19.00 — Кхачан промышленноста болхлой Денга (нохчий меттала).
19.30 — Кхачан промышленноста болхлошта эстрадна концерт.
20.00 — СССР хоккеях йола чемпионат. ЦСКА — «Сокол». Спорте Дворцера передача. Перерыве — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
22.00 — «Ха».
22.35 — «Пенсионеров времени в обрез». Телевизионный художественни фильм. ГДР.

17.00 — Передачай программа. ХаоттамаX бола хоам.
17.01 — «СалаIара минуташ» (гIалгIай меттала).
17.20 — Ашараш (гIалгIай меттала).
17.30 — «Коммуниста ший ма-сал» (эрсий меттала).
17.45 — «Къахьегамца а сага сийлас». Зарисовка (гIалгIай меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
19.30 — Хоамаш.
19.40 — «Атенст» радиожурнал (нохчий меттала).

УКВ

13.00 — Оперетта сахьарна.
19.35 — М. Сулаева стихаш дийца иллеш.
20.26 — Хадзара ашараш.
20.50 — Популярни ашарий концерт.
21.32 — ДеттагIала концерт.

16 ОКТЯБРЬ

6.10 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала).
6.50 — Передачай программа.
7.00 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.20 — Димаев Сайида иллеш (нохчий меттала).
8.30 — «Социалистически бахе дневник» (эрсий меттала).
12.15 — «Халкъа тIахьожам болх беш да» (нохчий меттала).
12.35 — «Комсаш лелагрий ралушкалда» (эрсий меттала).
12.45 — «ДоттагIий сазаш» (эрсий меттала).
18.15 — Передачай программа. Хаоттам.
18.16 — «Патриот» Радиовыпуск. (нохчий меттала).
18.31 — Халкъа ашараш (нохчий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
19.30 — Хоамаш.
19.40 — «Болхлочун наххар». Радиогазета (гIалгIай меттала).

УКВ

19.00 — «Ашараш хайна гонахьа».
19.50 — «Сакъерадаерча тайпа тIа». (гIалгIай меттала).
20.39 — «Лезгинка» яхача ансамбла концерт.
20.59 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт.

РАДИО

15 ОКТЯБРЬ

6.30 — «Шурий комплекса хормецах» (гIалгIай меттала).
6.45 — Передачай программа.
7.00 — Хьалий хитракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
8.20 — «Кхоачашлу шун лехар!» Концерт (гIалгIай меттала).
12.15 — «Политахьара системе дахьагIарангa». Беседа (эрсий меттала).
12.25 — Ашараш (эрсий меттала).
12.45 — «Агитатора дош» (нохчий меттала).

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грозней мохкаш а йолаш, догIа а делхаш малхбузехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеп фегара температура республике 13 —18, Грозне 15—17 градус йовхал йолаш хилеп тарлу.

Кхоана мохкаш а йолаш, таьIо догIа а делхаш цхьайолча моттигашка дохк доаллаш тайп - тайпара оагIонашкахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеп фегара температура бийсана 5—10, дийнахьа 11 —16 градус йовхал йолаш хилеп тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: паргтийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьлой — 9-24-07; корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00336. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3938.